



International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL



SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:29
sssjournal.com

pp.146-151
ISSN:2587-1587

2019 / Ocak
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 15/12/2018 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 09/01/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 09.01.2019

GENÇLERDE ŞİDDET ALGISINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION OF THE PERCEPTION OF VIOLENCE IN YOUNG PEOPLE

Dr.Öğr.Üyesi Zekavet KABASAKAL

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi İzmir / Türkiye / ORCID: 0000-0002-3450-1060

Dr.Öğr.Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi İzmir / Türkiye / ORCID:0000-0002-4576-0295



Article Type : Review Article / İnceleme Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1191>

Reference : Şenol, D. & Taş, S. (2019). “Gençlerde Şiddet Algısına İlişkin Bir Değerlendirme”, International Social Sciences Studies Journal, 5(29): 146-151

ÖZ

Gençlerdeki şiddet davranışına yol açan etkenlerde biri sosyal çevre özellikle akranlar ve ailedir. Aile bireyin kişilik gelişimi ve davranışlarının biçimlenmesinde fizyolojik olduğu kadar ekonomik, kültürel ve toplumsal yönleriyle de etkili bir kurumdur. Gelişim üzerinde önemli etkilere sahip olabilen ailenin, ergenlerde şiddete yönelik davranışların ortaya çıkmasında önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı gençlerdeki şiddet algısını aile, akran, okul, sosyal ağ kullanımına ilişkin yaşantılar açısından değerlendirmektir. Araştırma betimsel modelde yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İzmir ilinde farklı orta öğretim kurumunda eğitim gören toplam 40 (20 kız, 20 erkek) gençten oluşturmaktadır. Veri Toplama Aracı olarak araştırmacılar tarafından farklı kaynaklardan derlenen görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu a ve b kısmı olmak üzere iki alandan oluşmaktadır. A kısmı demografik özellikler, B kısmı gençlerin aile, arkadaş, okul, internet kullanım süreçlerinde şiddet yaşantılarına ilişkin değerlendirmesinden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda gençler: Akran ilişkilerinde; tehdit, aşağılama, küçümseme, sindirme, bezdirme vb.den oluşan sözel şiddet boyutları ifade edilmiştir. Aile ilişkilerinde; iletişim süreçlerinde, yetersiz ilgi, anlayış, sevgi ve sempati belirtilmiştir. İnternet kullanımında şiddet yaşantıları en çok alay etme, küçümseme, vb. boyutlarında görülmektedir. Okul yaşantılarında öğretmenlerle olan ilişkilerinde de sözel şiddet öğeleri aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gençler, Şiddet Algısı, Akran, Aile

ABSTRACT

One of the factors that lead to violent behavior in young people is the social environment especially the peers and the family. It is an institution that is as effective as its physiological, economic, cultural and social aspects in the formation of personality development and behavior of the family member. The family, which may have significant effects on development, appears to play an important role in the emergence of behavior towards violence in adolescents. The aim of this study is to assess the perception of violence in youth in terms of the experiences of family, peer, school, social networking. The research was conducted in a descriptive model. The study group of the study is composed of 40 young people (20 girls, 20 boys) who are educated in different secondary education institutions in İzmir. As the data collection tool, the interview form compiled by the researchers from different sources was used. The interview form consists of two sections, a and b. Part A consists of demographic characteristics, Part B consists of evaluations of youth about violence experiences in family, friends, school, internet use processes. As a result of the research young people: in peer relations; threatening, humiliating, scolding, intimidation, abuse, and so on. In family relations; Inadequate interest, understanding, love and sympathy are mentioned in the communication processes. Violence experiences in the use of the Internet do not make the most of mockery, contempt, etc. . Verbal violence items were also introduced in school life in relation to teachers.

Key Words: Keywords: Young People, Perception Of Violence, Peer, Family

1. GİRİŞ

Türkiye’de Dünya Sağlık Örgütü’nün evrensel tanımı çerçevesinde, 10-24 yaş arası gençlik (genç insanlar) , toplam nüfusun yaklaşık üçte birini (25 milyon) oluşturmaktadır (WHO,2002). Gençlerdeki şiddet davranışına yol açan etkenlerde biri olarak sosyal çevre özellikle akranlar ve aile belirtilmektedir. Aile

bireyin kişilik gelişimi ve davranışlarının biçimlenmesinde fizyolojik olduğu kadar ekonomik, kültürel ve toplumsal yönleriyle de etkili bir kurumdur. Gelişim üzerinde önemli etkilere sahip olabilen ailenin, ergenlerde şiddete yönelik davranışların ortaya çıkmasında önemli bir rol oynadığı görülmektedir.

Araştırmalar, ebeveynlerin problem olarak görülen davranışlara sahip olması, anne-babanın çocuklarına yeterli ölçüde ilgi göstermemesi, ebeveynlerin fiziksel ya da psikolojik sağlığının yerinde olmaması, çocukların aile içinde şiddete maruz kalması ya da şiddete tanıklık etmesi, çocuklara yönelik denetim eksikliği ve yetersiz aile işlevleri gibi ailesel risk faktörlerinin ergenin şiddet davranışı göstermesinde önemli olduğunu belirtmektedirler(Bemek,Keys,2000; Amodai,Scott,2002; Krug ve ark., 2002; Straus, Gelles & Steinmetz, 2009; Spriggs ve ark, 2009; Thawabieh, Al-rofo, 2010; Kabasakal, Arslan, 2014). Bu tip aile ortamlarında yetişen gençler aile içinde şiddeti bir problem çözme mekanizması olarak öğrenmekte ve şiddet davranışını aile dışındaki yaşantılarında da gösterebilmektedirler. Eğitim sağlığı ve halk sağlığı uzmanları, ebeveyn davranışlarının ergenlerde şiddetin önlenmesinde ve ergenlerin sosyal beceriler kazanmasında önemli bir rolü olduğunu belirtmektedirler.

Dahlberg, Patter (2001), ergenlik döneminde şiddet davranışlarının oluşumunda, ailenin etkili olduğu alanları aşağıdaki sınıflamaya göre değerlendirmiştir:1. Ana babalar ve çocuklar arasındaki duygusal bağla ilgili olan etkenler,2. Ana babaların sorunlu davranışları (suça yatkınlık, alkol ya da uyuşturucu kullanma) ile ilgili olan etkenler,3. Genel olarak ailenin işlevi (iletişim, birliktelik ya da ailede çelişkili tutumlar ve şiddet) ile ilgili olan etkenler olarak belirtilmektedir.

Bireylerin şiddet öğeleri ile karşılaşabilecekleri diğer bir ortam, internet kullanım alanlarıdır. Ülkemizde 2008 de 2000 hane üzerinde yapılan internet kullanımı ve aile başlıklı çalışma da ailelerin % 79'unun evinde olduğu, evinde iki ya da daha çok bilgisayar bulunan aileler ise % 11'ini oluşturduğu bulunmuştur. (Kuzu, Odabaşı, Erişti, Kabakçı& Kurt, 2008). Bunun yanı sıra internet kullanan grubun önemli bir kısmını gençlerin oluşturduğu bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı gençlerdeki şiddet algısını aile, akran, okul, sosyal ağ kullanımına ilişkin yaşantılar açısından değerlendirmektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel modelde yapılmıştır. Nitel araştırma özelliği taşımaktadır Nitel araştırmalarda bir evrende gerçekleşmesi olası çeşitlilik, zenginlik, farklılıkların ayrıntılı biçimde incelenebileceği ifade edilmektedir (Sandelowski, 1995). İçerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak farklı araştırmacılar tarafından tanımlanan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001; Yıldırım ve Şimşek,2006; Cohen, Manion ve Marrison, 2007).Bu çalışmada da gençlerin şiddet algıları nitel araştırma ile değerlendirilmiştir.Gençlerle yapılan görüşmelerin içerikleri akran ilişkilerine, aile ilişkilerine, internet kullanım süreçlerine, okula ve çocukluk yaşantılarına yönelik algıladıkları şiddet olmak üzere beş ayrı boyutta ele alınmıştır. Bulgular halinde sunulmuştur.

2.2. Veri Toplama Aracı

Veri Toplama Aracı olarak araştırmacılar tarafından farklı kaynaklardan derlenerek görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme sorularında gençlerin şiddete yönelik görüşlerinin derlenmesi amaçlanmıştır. Hazırlanan görüşme sorularının araştırmanın amacına uygunluğu konusunda, Psikolojik Danışma Rehberlik alanında doktorasını tamamlamış dokuz uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Görüşme formu a ve b kısmı olmak üzere iki alandan oluşmaktadır. A kısmı demografik özellikler, B kısmı gençlerin aile, arkadaş, okul, internet kullanım süreçlerinde şiddet yaşantılarına ilişkin değerlendirmesinden oluşmaktadır. Yüz yüze görüşme yapılmıştır.

2.3. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İzmir ilinde farklı 4 lisede eğitim gören toplam 40 (20 kız, 20 erkek) gençten oluşmaktadır. Gençler nitel çalışmalarda kullanılan amaçlı katılımcı seçim yöntemi ile seçilmiştir (Fraenkel, Wallen, 2006; Erkuş, 2011). Gençler çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Katılımcı grubunda yer alan gençlerin % 50 erkek, % 50. kız öğrenciler oluşturmaktadır. Grubun%20. 9. Sınıf, %20'ı 10. sınıf, %60'ı 11. sınıf öğrencileridir. Yaşlara göre dağılımı Grubun % 20'si 15 yaşında , % 20'i 16 yaşında, % 60'ı 17 yaşındadır. Öğrencilerin % 90 aile ile ,% 10 yakın akrabaları ile yaşamaktadır. Gençlerin tümü facebook, whatsapp kullanmaktadır. Gurubun % 92 instagram, % 60 Twitwer kullanıcısıdır.

2.4. Ortam ve Veri Toplama Süreci

Çalışma 2016-2017 öğretim yılında lise öğrenimine devam eden gençlerle bireysel yüz yüze görüşme halinde yapılmıştır. Her bir görüşme ortalama 15-25 dakikada gerçekleştirilmiştir. Sorulara verilen yanıtlar görüşme formuna araştırmacılar tarafından kaydedilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamında toplanan bilgiler aşağıda sayısal verilere dönüştürülerek sunulmuştur.

Tablo 1. : Gençlerin Akran İlişkilerine Ait Şiddet Algıları Nelerdir?

Şiddet Algısı	Frekans	Yüzde
1.Tehdit	10	25
2.Küçümseme -Aşailama	7	17,5
3.Sindirme -Bezdirme	6	15

Tablo 1’de görüldüğü üzere, tehdit, aşailama, küçümseme, sindirme, bezdirme vb.den oluşan sözel şiddet (psikolojik şiddet) boyutları ifade edilmiştir. Tehdit etme ilk sıradadır.

Tablo 2. : Gençlerin Aile İlişkilerine Aitt Şiddet Algıları Nelerdir?

Şiddet Algısı	Frekans	Yüzde
1.Yetersiz ilgi ve anlayış	8	20
2.Sevgi ve Sempati Görememe	6	15
3.Tehdir	5	12,5
4..Aşailama-Küçümseme	5	12,5

Tablo 2’de görüldüğü üzere, sözel şiddet(Psikolojik şiddet) öğeleri ifade edilmiştir. Yetersiz ilgi ve anlayış en çok aktarılanıdır.

Tablo 3. : Gençlerin İnternet kullanım Sürecindeki Sosyal Medyat Şiddet Algıları Nelerdir?

Şiddet Algısı	Frekans	Yüzde
1.Alay Etme	10	25
2.Küçümseme -Aşailama	8	20

Tablo 3 ’de görüldüğü üzere, İnternet kullanımında gençler alay etme, ve küçümseme-aşailama ile karşılaşma sıklıklarını yakın oranlarda ifade edilmiştir.

Tablo 4. : Gençlerin Akran İlişkilerine Ait Şiddet Algıları Nelerdir?

Şiddet Algısı	Frekans	Yüzde
1.Alay Etme	6	15
2.Küçümseme -Aşailama	4	10
3. Tehdit	3	7,5

Tablo 4’de görüldüğü üzere, Okul yaşantılarında öğretmenlerle olan ilişkilerinde de sözel şiddet öğeleri ifade edilmiştir. Alay etme : % 15, oranında görülmüştür. Fiziksel şiddet, sadece akranlar arasında erkekler için % 10 olarak belirtilirken kızlarda bu bulguya rastlanmamıştır.

Tablo 5. : Gençlerin Çocukluk Dönemi Yaşantılarına Ait Şiddet Algıları Nelerdir?

Şiddet Algısı	Frekans	Yüzde
1.Fiziksel Şiddet(Dayat, Terlik Atma, İteleme)	10	25
2.Sözel Şiddet(Aşailama, İlgilenmeme,Azarlama Vb.)	18	45
3. Aile içi Şiddete Şahit Olma	20	50

Tablo 5’de görüldüğü üzere, Gençler çocukluk yaşantılarında en çok sözel şiddete maruz kalmıştır. Grubun ¼ fiziksel şiddet tanımlamıştır. Kızlarda % 10, erkeklerde % 15 oranındadır. Şiddete maruz kalmaktan daha yüksek oranda aile içi şiddete şahit olma ifade edilmektedir.

4. TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışmada gençlerin farklı yaşam alanlarına ilişkin şiddet algısı değerlendirilmiştir. Çok yaygın bir olgu olarak karşımıza çıkmıştır. Gençlerin, evde, okulda, internet kullanımında (sosyal medya) ve akran ilişkilerinde farklı oranlarda şiddetle karşılaştığı görülmüştür.

Gençlerin okuldaki şiddet algıları sözel şiddet boyutunda %15-%7.5 aralığında ifade edilmiştir. Bu çalışmanın sonucuna yakın veriler, Özcebe ve diğerlerinin (2004), Ankarada 400 lise öğrenci ile yaptıkları çalışmada da elde edilmiştir. Gençlerin %16,1'i şiddete maruz kaldığını belirtmişlerdir. Özgür, Yörükoğlu & Arabacı (2011), yine lise öğrencileri ile yaptığı çalışmalarında şiddetle karşılaşma oranını % 10.3 olarak saptamışlardır. Okullarda farklı şiddet türlerinin olduğunu saptayan benzer çalışmaların olduğu görülmektedir (Durmuş, 2013).

Gençlerin %25 - %15 aralığında akran ilişkilerinde psikolojik şiddet tanımlamışlardır. Bu oran internet ortamı ve aile ortamında karşılaştıkları şiddet oranlarına yakındır. Bu Sonuç MEB tarafından 2008 yapılan öğrencilerin şiddet algısı değerlendiren çalışmanın sonuçları ile de örtüşmektedir (MEB, 2008).

Bu çalışmanın önemli sonuçlarından biride gençlerin %25. İnternette şiddet öğeleriyle karşılaştığını belirtmesidir. Ülkemizdeki genç nüfus yoğunluğu ve onların internet ortamında geçirdikleri zamanın uzunluğu göz önünde bulundurulduğunda bu kritik bir veri olarak yorumlanabilir. İnternet kullanımının bireyler üzerindeki olumsuz etkilerine vurgu yapan çok sayıda araştırmacı bulunmaktadır (Caplan,2002; Büker, Dolu & Uludağ, 2010; Bayraktar,2013, Horzum, Güngören & Kaymak, 2016). Sanal ortamda şiddetle karşılaşmanın kısa ve uzun vadede farklı sonuçlarının olabileceği araştırmacılar tarafından belirtilmektedir. Kısa vade de davranışın taklit edilmesinden, uzun vadede şiddete karşı duyarsızlaşmaya kadar varan davranışların kazanılmasının mümkün olduğu ifade edilmiştir (Krish, 2003; Heusmann ,2007).

Aile de şiddetin varlığı bu çalışmada da fiziksel, sözel şiddetle (psikolojik şiddet) karşılaşma ve aile içi şiddete şahit olma şeklinde ifade edilmiştir. Aile yaşantılarında şiddetin varlığının bireyin kendisinin de şiddete başvurması konusunda belirleyici olduğu ve risk faktörlerini oluşturduğu pek çok araştırma tarafından ifade edilmiştir (Kızmaz, 2006; Flannery, 2006; Kabasakal,2013; UNFPA,2013; Kabasakal, Arslan,2014; Genç, 2016).Aygen ve Açık (2014) Aynı zamanda aile içi şiddetin varlığı aile içerisinde çocuğu dinlememe, başarılarını görmezden gelme, sık eleştirme, tehdit etme, aşağılama, başkalarıyla karşılaştırma, yapabileceğinden fazlasını bekleme, reddetme, kardeşler arasında ayırım yapma, önemsememe, küçük düşürme, alaylı konuşma, lakap takma gibi davranışların onların psikolojik sağlığını açısından önemli sorunlar doğurabileceğini vurgulamışlardır. Bu nedenle Çocuk ve gençte görülen problemlerle ilgili bir risk faktörü olarak ta aile şiddet karşımıza çıkmaktadır (Okan-İbiloğlu, 2012; Flannery, Singer, Williams & Castro,1998; Montminy-Danna,1997; Herzberger, 1990; Owen,

Owen, 2008; Valois, Mac Donald, Breteus & Drane, 2002; karataş,2005; Avcı,2006). Görüldüğü gibi çalışmada gençler tüm yaşam alanlarında şiddetle karşılaştıklarını belirtmişler.

4.1. Öneriler

- 1.Şiddet konusunda daha kapsamlı nitel çalışmaların yapılması durum saptaması açısından yararlı olabilir.
2. Şiddet olaylarıyla karşılaşma sıklığı yüksek olduğu için gençlerle ilgili önleyici çalışmalar yapılması yararlı olabilir.
3. İnternet kullanımını yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda, medya okuryazarlığı yeterliliğinin gençlere kazandırılması olumlu sonuçları beraberinde getirebilir.
4. Ailelere yönelik şiddet önleyici eğitimlerin, hem aile hem gençlere yönelik katkılarının olacağı göz önüne alınarak, öncelikli çalışma konuları arasında sayılabilir.

KAYNAKÇA

Amodai,N.,Scott,A.A.(2002) Psychologist's Contribution to the prevention of youth violence, The Social Journal Vol:39 issue 4 2002 pages 511-526

Avcı, R. (2006), "Şiddet Davranışı Gösteren ve Göstermeyen Ergenlerin Ailelerinin Aile İşlevleri, Öfke ve Öfke İfade Tarzları Açısından İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Aygen,M.,Açık,Y.(2014) Elazığ ilinde gençlerde şiddete başvurma ya da maruz kalma sıklığı, etkileyen faktörler ve öfke ile ilişkisi, Kocaeli Tıp Dergisi 2014; 3:8-17.

- Bayraktar, F. (2013). İnternet ve ergen gelişimi. (Ed., M, Kalkan ve C, Kaygusuz). İnternet bağımlılığı sorunlar ve çözümler. Anı Yayıncılık: Ankara
- Bemek, F. , Keys, S.(2000) Violent and Agressive Youth :İnvention and Prevention Strategies for changing Time, Corwin Pres İnc. U.S. ISBN 0-8039-6826-4
- Büker, H., Dolu, O. ve Uludağ, H.(2010). Şiddet içerikli video oyunlarının çocuklar ve gençler üzerindeki etkileri: Saldırganlık, şiddet ve suça dair bir değerlendirme. Adli Bilimler Dergisi, 9(4), 54-75
- Caplan, S. E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive behavioral measurement instrument. Computers in Human Behavior, 18, 553-575
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). Research methods in education (6th ed.). New York: Routledge
- Dahlberg, LL., Potter, LB.(2001)Youth violence: Developmental pathways and prevention challenges American Journal of Preventive Medicine, 20 (2001), pp. 3-14
- Durmuş, E.(2013)Ergen Bakış Açısıyla Okulda Şiddet ve Çözüm Önerileri,e-international journal of educational research, Volume:4 Issue:3 Summer 2013 pp. 41-57
- Erkuş, A. (2011). Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci. (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. L. (2006). How to design and evaluate research in education. Newyork: Mc Graw Hill.
- Flannery, DJ, Singer M, Williams L, Castro P.(1998) Adolescent violence exposure and victimization at home: coping and psychological trauma symptoms. Int Rev Victim 1998; 6:29-48
- Flannery,DJ.(2006)Violence And Mental Healt İn Everyday Life. Oxford:AltamiraPress Furlong.
- Genç, Y. (2016) Gençleri Fiziksel Şiddete İten Sebepler, Öğrenme Yolları Ve Şiddet Eğilimleri International Journal of Social Science Doi number:http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3321 Number: 44 , p. 51-62, Spring II 2016
- Herzberger SD. (1990). The cyclical pattern of child abuse: a study of research methodology. Am Behav Sci 1990; 33:529-545
- Horzum, M.B., Güngören, Ö.C. ve Kaymak, Z.D. (2016).Oyun bağımlılığı. İçinde T. Ayasve M.B. Horzum(Eds.), Teknolojinin Olumsuz Etkileri(ss:85-87). Ankara: Vize Yayıncılık
- Huesmann LR (2007) The impact of electronic media violence:scientific theory and research. J Adolesc health; 41: 6-13
- Kabasakal,Z.(2013) The Effects of Mother Education Programs on the Functionality, Anger Management and Conflict Solution Levels of Families, EJER | 2013 (Summer) Issue 52
- Kabasakal,Z.,Arslan, G.(2014) Ergenlikte Görülen Anti-Sosyal Davranışlar, Psikolojik Sağlamlık Ve Aile Sorunları Arasındaki, İlişki Uluslararası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi Volume: 2 Issue: 3 Jel Kodu: I19-I00,ID:44 K:65.
- Karataş, Z.B. (2005), “Anne baba saldırganlığı ile lise öğrencilerinin saldırganlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi”, Çağdaş Eğitim Dergisi, 317, 30-39.
- Kızmaz, Z., (2006) “Şiddetin Sosyo - Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım” Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Fırat University Journal of Social Science Cilt: 16, Sayı: 2 Sayfa: 247267, Elâzığ
- Kirsh SJ (2003) The effects of violent video games on adolescents The overlooked influence of development. Aggress Violent Behav; 8: 377–389.
- Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B., & Lozano, R. (2002). World report on violence and health. Geneva: World Health Organization.
- Kuzu,A. Odabaşı,F. Erişti,D. Kabakçı,I.& Kurt, A. (2008)İnternet kullanımı ve aile, Başbakanlık aile ve Sosyal Araştırmalar Genel md.,Genel Yayın No: 133Seri: Bilim Serisi, ISBN: 978-975-19-4212-8, Ankara
- MEB, (2008). Öğrencilerin Şiddet Algısı,Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Bşk.,Ankara.

- Montminy-Danna M. A(1997) comparative study of school performance of children who witness family violence and their non-reporting agemates (Master of social works thesis),Boston University,Boston.
- Okan-İbiloğlu,A(2012) Aile İçi Şiddet,Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2012; 4(2):204-222 doi:10.5455/cap.20120413
- Owen FK, Owen DW.(2008)Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Ankara, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008
- Özcebe H, Üner S, Çetik H.(2004). Adölesanlarda şiddet davranışları (Üç Lise, Ankara, Şiddet ve okul: Okul ve çevresinde çocuğa yönelik şiddet ve alınabilecek tedbirler. Uluslararası Katılımlı Sempozyum Bildiri Özetleri. İstanbul: Duman Ofset; 2006. s. 27.
- Özgür, G. Yörükoğlu, G. & Arabacı, L.B.(2011) Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler, Psikiyatri Hemşireliği Dergisi - Journal of Psychiatric Nursing 2011;2(2):53-60.
- Sandelowski, M. (1995). Focus on qualitative methods sample size in qualitative research. Research in Nursing & Health, 18, 179-183.
- Spriggs,A.L., Halpern,T.C., Herring,A.H.&Schoenbech,V.J.(2009)Family and School Socieconomic disadvantage ; interactive influence on adolescence dating violence victimization. Social Sience & Medicine vol 68 issue 11 june 2009 pages 1956-1965
- Straus , A.M.,Gelles,R.J.,Steinmetz, S.K.(2009)’’ Behind Closed Doors Violence in the American Family New Jersey 2006044645
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). İçerik analizi ve uygulama örnekleri. Epsilon Yayınları: İstanbul.
- Thawabieh,A.M., Al-Rofo, M.A. (2010)Vandalizm at Boys Schools in Jorden, İnt. Journal Education Science 2(1), pages 41-44
- UNFPA (2013) Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Konusunda İlköğretim İkinci Kademe ve Lise Öğrencilerinin Tutumları, Nüfus Bilim Derneği ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Kasım 2013.
- Valois, R.F.,Mac Donald, J.M., Breteus, L., Drane, J.W. (2002), “Risk factors and behaviors associated with adolescent violence and aggression”, Adolescent Aggression and Violence, 454-464.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (6.baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
-